

ผลการประเมินบทความ
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
ประจำปี 2563

รหัสบทความ NACHSL_O_3

บทความเรื่อง : แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีใหม่ในบริบทเมืองและชนบท

แนวทางการแก้ไข

1. บทคัดย่อ / Abstract

แก้ไขใหม่ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Abstract และเพิ่มผลวิจัยอีกในแนวทางการส่งเสริม เป็นอย่างไร?

2. บทนำ

แก้ไขข้อเฉพาะให้ใส่ชื่อเต็ม แก้ไขเลขให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน(ไทย/อารบิก)

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

แก้ไขให้ชัดเจน

4. การทบทวนวรรณกรรม

แก้ไขตามkeyword

5. วิธีดำเนินการวิจัย

เขียนเรียบเรียงใหม่ วิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

6. ผลการวิจัย

ขาดผลการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 2

7. อภิปรายผล

แก้ไข+เพิ่มเติมข้อมูล

8. ข้อเสนอแนะ

แก้ไขและเรียบเรียงใหม่ ยังขาดการเชื่อมโยงกัน

9. เอกสารอ้างอิง

เพิ่มอ้างอิงของเรื่อง ทฤษฎีใหม่เศรษฐกิจพอเพียง? 2557

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โทร. 0 2160 1280

Email: natcon_hs@ssru.ac.th

<http://conference.ssru.ac.th/fhs2019>

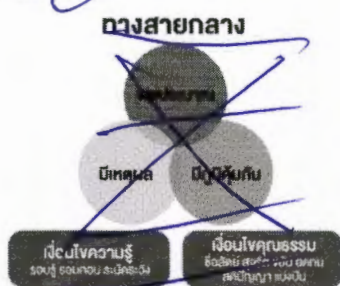
แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีใหม่ในบริบทเมืองและชนบท

บพคัตยอ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีใหม่ในบริบทเมืองและ
บทบาทวิสาหกิจสังคม เพื่อหาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง เพื่อหาแนว
 ทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมือง โดยมีกรอบแนวคิดของ
 โครงการวิจัย ได้แก่ หลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง, แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน, แนวคิดการท่องเที่ยวเชิง
 เกษตร และหลักองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่
 ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง และหาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับ
 ครอบครัวในเขตเมือง โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ
 เพื่อตรวจสอบข้อมูลผลเกี่ยวกับแนวคิดและปัจจัยที่ส่งผลให้สถานที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการ
 เกษตรที่ยั่งยืน พบว่า

จุดเริ่มต้น : แนวคิดหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข หรือแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

โดยในทุกพื้นที่ ๆ ได้ทำการสัมภาษณ์ ได้มีการนำแนวคิด 3 ท่วง 2 เงื่อนไข มาปรับใช้ในการกำหนดแนวทาง การบริหารจัดการและการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสรุป เกี่ยวกับปัจจัยหลักที่จะส่งให้การพัฒนาการเกษตรแบบเดิม ให้เป็นแนวทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทั้งหมด 5 ปัจจัยดังต่อไปนี้ ปัจจัยที่ 1 อาชีพดั้งเดิมที่เลี้ยงตัวเองได้ ปัจจัยที่ 2 มีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้อยู่เสมอ ปัจจัยที่ 3 รู้จักการให้และการแบ่งปัน ปัจจัยที่ 4 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) และปัจจัยที่ 5 สอนให้ชุมชนอยู่ได้ เพื่อพึ่งพาอาศัยกันน้อยที่สุด

คำสำคัญ : เกษตรทฤษฎีใหม่, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ชนบทและเมือง

အပြန်အလှန် ဖန်တီးမှုများကို အားပေးရန်

Wito-Teal
n'sury

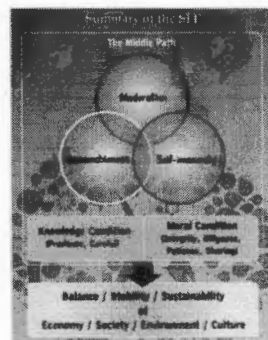
Approaches to Promote the New Theory Agro-tourism Management in Urban and Rural Contexts

Abstract

This research was to study approaches to promote the new theory agro-tourism management in urban and rural contexts with the purposes as follows: 1. to investigate factors and conditions affecting achievement to sufficiency agriculture, and 2. to find out approaches to promote the agro-tourism management for families in urban areas. The frameworks of the research included the sufficiency economy theory, community-based tourism, and tourism elements. This research was conducted to investigate factors and conditions affecting achievement to sufficiency agriculture and to find out approaches to promote the agro-tourism management for families in urban areas. The mixed method research was applied between synthesis research and qualitative research to verify the data.

The result on concepts and factors affecting these places to become sustainable agro-tourism attractions showed that

Origin : Three core principles with two accompanying conditions or sufficiency economy philosophy initiated by HisMajesty King Bhumibol Adulyadej, King Rama IX

The interview was conducted in every area and the three core principles with two accompanying conditions were applied to determine approaches for management and operation. The researcher found the conclusion on five major factors affecting the development traditional agriculture into the agricultural approaches for sustainable tourism: firstly, traditional occupation to make their living; secondly, consistence of learning and developing body of knowledge; thirdly, giving and sharing; fourthly, unity; and lastly, community existence by minimization of government dependency.

Keywords : The new theory of agriculture, Agro-Tourism, urban and rural

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานที่

มันคง โดยให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความพออยู่พอกินพอใช้เป็นเบื้องต้นและเป็นขั้นเป็นตอน (นับจากวันนี้ถึง

วันนี้ เป็นเวลากว่า ๕๐ ปีแล้ว และเมื่อประเทศไทยประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชนิพนธ์เรื่อง “เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน” ซึ่งในปีถัดมา (ปี 2541) รับสั่ง

เรียก "เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน" หรือ "เศรษฐกิจพอเพียง" หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดที่

ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ต้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่

ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และ

คุณธรรม (ความซื่อสัตย์ สุจริต) เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร”

(กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ, 2559) ในพ.ศ. 2544

รัฐบาลพิจารณากำหนดเขตแบบผสมผสาน เขตทางเลือกและเขตรองรับ ตลอดจนผลักดันให้ประเทศ

ไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าด้านการเกษตรอินทรีย์ และประกาศให้เกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ

เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างโอกาสให้ไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย พร้อมรองรับการเป็นครัวโลกใน
อนาคต เราจึงได้ขอความร่วมมือจากพันธมิตรที่มีชื่อเสียงระดับโลกในการสนับสนุนโครงการนี้

ส่วนร่วมของชุมชนบ้านจำรัส จำเอนแดง จังหวัดอุดรธานี ของนายอรรถพร อรรถพร

[illegible][illegible]

ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ทั้งในเขตเมืองและชนบท และเพื่อเพิ่มผลผลิตจากสวนองุ่นด้วย ก็ได้มีหลาย

จนพบว่าเอา การท่องเที่ยวเข้ามาใช้สร้างรายได้เพิ่มเข้าไปในชุมชน จนเกิดเป็นกระแส การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือ

Agro-Tourism อย่างไรก็ตามการต่อยอดองค์ความรู้ที่นำไปสู่รายได้เพื่อการท่องเที่ยวทำให้การท่องเที่ยวเชิง

เกษตรในชนบท**อาจ**เป็นที่รู้จักได้ง่ายกว่าในเขตเมือง เนื่องจากมี**มหาวิทยาลัยเกษตร** นักวิจัยลงพื้นที่เพื่อช่วย

พัฒนาพื้นที่ในเขตชนบทจำนวนมาก เพราะมองว่า เขตเมืองมีความเจริญและสามารถเข้าถึงความสะดวกต่างๆ

ได้ง่าย หรืออาจเป็นไปโดยผลจากการเกษตรต้องแปรรูปพื้นที่ต่างจังหวัดเท่านั้น ในเวทีเสวนาเชิงปฏิบัติการ TSDF

-TRF SUSTAINABILITY FORUM 1/2018 เมื่อวันที่ 28 - 30 มิถุนายน 2561 หัวข้อ พื้นที่ชนบทไทย โอกาส

และความท้าทายของนักวิจัยรุ่นใหม่ ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติ โรงแรมเชียงใหม่ แกรนด์วิว ได้เน้นย้ำให้นักวิจัย

รุ่นใหม่เข้าศึกษาและลงพื้นที่ในเขตชนบท อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง

“เมือง” และ “ชนบท” ควบคู่กันไปภายใต้บริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การทำเกษตร

ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เพียงแต่เพื่อให้ชาวบ้าน เกษตรกร และชุมชนเกิดความพอมี พอใช้เท่านั้น

หากแต่ยังสามารถต่อยอดเป็นองค์ความรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนให้กับเยาวชน หรือผู้ที่สนใจอย่าง

ศึกษาด้วย การจัดการรูปแบบที่เป็นฐานองค์ความรู้จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดการที่ทันสมัยและตรงกับ

ความต้องการของผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวเช่นกัน งานวิจัยนี้จึงมีความสนใจศึกษาความเหมือนและความ

แตกต่าง ระหว่างการจัดการเกษตรพอเพียงในสังคมเมืองกับสังคมชนบท, ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการ

จัดการเกษตรพอเพียงภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว

เชิงเกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิง

เกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมืองมุ่งศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง ความ

เหมือนและความต่างของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเมืองและชนบท และหาแนวทางการส่งเสริมการ

จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมือง โดยแบบพาเที่ยวชมแบบทำเกษตรพอเพียงในเขต

กรุงเทพมหานคร โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างเจตนาเอง เปรียบเทียบกับชุมชนท่าอากาศยานดอนเมือง ใน

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$

~ 3 ~

આચાર્યશ્રી / કલ્યાણનાં સ્વર્ગમાં જઈને અમર થાય તેવી પ્રાર્થના

$\rightarrow$ $\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m \dot{x}^2 \right)$

ಈ ಒಂದು ಸೂತ್ರವು $\frac{1}{x^2}$ ನ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ที่จะศึกษาในพื้นที่ จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียง โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกร ผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่เกี่ยวข้อง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) และแปลผลด้วยการบรรยายแบบพรรณนา

ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

1. หลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน
3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. หลักองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง
2. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมือง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

"การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community base sustainable tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึง ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน" โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT" "เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือนในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน" วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมาจากการกำหนดจากวิสัยทัศน์ที่จัดทำร่วมกันในชุมชน และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม ให้มีความชัดเจนขึ้นโดยชุมชนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่นๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ต่อกันและกันได้ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไปเยือนชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวควรเกิดการเรียนรู้บทบาทของประมงขนาดเล็กที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งด้วย
2. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้เข้าใจ ให้คุณค่า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้กลับฟื้นคืนสภาพได้ในระยะต่อไป
3. เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน ที่เผชิญต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวแบบเดิม ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการลดผลกระทบดังกล่าว และจัดระเบียบชุมชนให้เป็นระบบที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
4. เพื่อเป็นเครื่องมือการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตกับสาธารณชนภายนอก

150m

Constant Analysis

Handwritten notes on the left margin.

Handwritten notes and diagrams in the middle section, including arrows and mathematical symbols.

ทฤษฎีบทที่ 2557

Main body of handwritten text, likely a mathematical proof or explanation.

Handwritten text: 0.53.8

Continuation of handwritten text in the lower middle section.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Handwritten text at the bottom of the page.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์โดยสร้างจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามด้านปัจจัย เงื่อนไข ในการทำเกษตรพอเพียง ความเหมือนและความต่างของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเมืองและชนบท ส่วนที่ 3 รูปแบบและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับครอบครัวในเขตเมือง

10.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนที่เป็นงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้วางแผนในการศึกษาชุมชน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นการเข้ามาทำเกษตรพอเพียงทั้งในเขตเมืองและชนบท มีปัจจัยหรือเงื่อนไขอะไรบ้างในการทำ ให้การทำเกษตรพอเพียงประสบผลสำเร็จ ตลอดจนการนำองค์ความรู้มาจัดการเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเปรียบเทียบภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันระหว่างความเป็นเมืองและชนบท ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจากตำรา เอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ บทความที่เกี่ยวข้อง ~~ผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ~~ 10.2 ผู้วิจัยได้วางแผนในการศึกษาจากการสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

12.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยวิธีจัดแบ่งหมวดหมู่ แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) และสรุปผลประเด็นตามคำถามที่สัมภาษณ์และวัตถุประสงค์

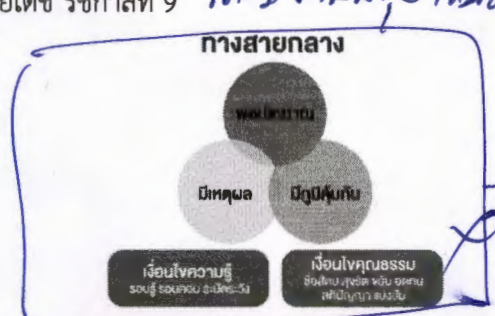
Content Analysis (Content Analysis)

ผลการวิจัย
ข้อสรุปเบื้องต้น จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ 5 สถานที่ ได้แก่

1. คลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม
2. โครงการลูกพระดาบส จังหวัดสมุทรปราการ
3. ปันฟ้าฟาร์ม จังหวัดปทุมธานี
4. ศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน
5. ดวงตะวันบ้านสวน

เกี่ยวกับแนวคิดและปัจจัยที่ส่งผลให้สถานที่เหล่านั้นกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรที่ยั่งยืน

จุดเริ่มต้น แนวคิดหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข หรือแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

โดยในทุกพื้นที่ ๆ ได้ทำการสัมภาษณ์ ได้มีการนำแนวคิด 3 ท่วง 2 เงื่อนไข มาปรับใช้ในการกำหนดแนวทาง การบริหารจัดการและการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสรุป เกี่ยวกับปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้

พัฒนาการเกษตรแบบเดิม ให้เป็นแนวทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทั้งหมด 5 ปัจจัยดังต่อไปนี้

๑) ปัจจัยที่ 1.อาชีพดั้งเดิมที่เลี้ยงตัวเองได้

การเลี้ยงตัวเอง หมายถึงอาชีพที่ทำนั้นต้องเป็นอาชีพดั้งเดิมที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ เช่น การทำนา บัวที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ การมีความรู้หรือมีการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรจากฐานอาชีพเดิม หรือให้ผู้มีความรู้ หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลหรือทำกิจกรรม เช่นเดียวกับดวงตะวัน บ้านสวน ที่มีการแบ่งแปลงนาและพื้นที่ให้กับชาวบ้านในละแวกนั้นได้เข้ามาปลูกข้าว ดูแลสวน หรือร่วมให้ความรู้กับผู้เข้ามาทำกิจกรรม

๒) ปัจจัยที่ 2 มีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้อยู่เสมอ

การเรียนรู้เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน ต้องเกิดจากการเรียนรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น

๒.๑) ทางด้านวิชาการ ของปิ่นฟ้า ฟาร์ม ที่ผู้บริหารได้มีการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการเกษตรและพัฒนาการเกษตร จนเกิดแนวคิดเกี่ยวกับการร้านค้าเพื่อรับฝากขายและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ทางเกษตรของปิ่นฟ้าฟาร์มในจังหวัดต่าง ๆ หรือการร่วมมือพัฒนาสูตรดินเพื่อการเพาะปลูกด้วยการทำวิจัยของศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน

๒.๒) ทางด้านนวัตกรรมทางการเกษตร ของผู้นำชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีพื้นเพดั้งเดิมของที่บ้านเป็นชาวนาในพื้นที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ รายได้หลักในครอบครัวมาจากการค้าข้าว แต่หลังจากได้รับการอบรมแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ก็ได้มีการนำผลผลิตของครอบครัว ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าเป็นข้าวแต่นอแห้ง ซึ่งทำให้ผลผลิตได้รับการเพิ่มมูลค่า จะมีรายได้กลับคืนสู่ครอบครัวมากขึ้นกว่าเดิม หรือศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน ที่มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเช่น คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ทำการคิดค้นและพัฒนาดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ด้วยการใช้กระบวนการทางการวิจัย เพื่อให้ได้ดินที่มีแร่ธาตุ สารอาหารที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกอย่างดีเยี่ยม

๓) ปัจจัยที่ 3 รู้จักการให้และการแบ่งปัน

การทำเกษตรจากเดิมให้เป็นเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจำเป็นอย่างมากที่จะต้องนึกถึงในเรื่องของการให้และการแบ่งปัน ทั้งในด้านความรู้ การเป็นอยู่ การอยู่อาศัย เพื่อให้ชุมชนหรือผู้ที่มีชีวิตเกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับชุมชนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยกตัวอย่างเช่นการจ้างงานเด็กนักศึกษาในพื้นที่ให้มาทำงานในวันหยุด หรือปิดภาคเรียนฤดูร้อนเพื่อให้มีเงิน มีรายได้ไปใช้เลี้ยงตนเองระหว่างการศึกษา การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมทางวิชาชีพเช่นการอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการทำอาหารด้วยการผลิตผลทางการเกษตรระยะสั้น หรือการฝึกอบรมวิชาชีพช่างไม้ ที่เป็นหลักสูตรแบบระยะยาวของโครงการลูกพระดาบส จ.สมุทรปราการ

๔) ปัจจัยที่ 4 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากกับการสร้างและผลักดันการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง โดยการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถทำได้ทั้งในรูปแบบของ

4) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างคนในชุมชน ยกตัวอย่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่ชุมชน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและช่วยกันพัฒนาพื้นที่ของตนเองในรูปแบบชุมชนเข้มแข็ง นั่นคือการไม่ยอมพึ่งพารัฐ ไม่รับเงินสนับสนุน และไม่ยอมให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งพอกเงินของภาครัฐ ทำให้รัฐไม่สามารถเข้ามามีอำนาจต่อรองกับชุมชนได้

4-2) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสถานที่กับชุมชนดั้งเดิม ยกตัวอย่างดวงตวัน บ้านสวน ที่เจ้าของมีที่ดินที่ใช้พัฒนา และทำกิจกรรมทางการเกษตรได้แต่ไม่มีความรู้ทางด้านการเกษตรมากเท่ากับคนในพื้นที่ จึงได้เปิดโอกาสให้ชาวนา หรือเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของดวงตวันบ้านสวนในฐานะของพี่เลี้ยงแปลงเกษตร หรือผู้ดูแลพื้นที่ รวมถึงมีการไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน และทำกิจกรรมร่วมกันกับคนชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕) ปัจจัยที่ 5 สอนให้ชุมชนอยู่ได้ เพื่อพึ่งพารัฐให้น้อยที่สุด

การผลักดันการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนอย่างเข้มแข็ง มีสิ่งสำคัญมากอีกเรื่องหนึ่งคือการสอนให้ชุมชนอยู่ได้โดยพึ่งพารัฐให้น้อยที่สุด ด้วยการฝึกให้เกษตรกรในพื้นที่หัดตั้งคำถาม หัดเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ที่สำคัญคือรักในผืนดินเดิม และวิถีชีวิตเดิมของตนเอง ยกตัวอย่างชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่ได้มีการฝึกให้คนในพื้นที่รู้จักบริหารจัดการชุมชนโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของตนเองเป็นสำคัญ ด้วยการออกกฎเกี่ยวกับการเข้าร่วมค้าขายในพื้นที่ว่าบุคคลที่จะมาเข้าร่วมขายในตลาดชุมชนคลองมหาสวัสดิ์นอกจากจะต้องเป็นคนในชุมชน เป็นคนไทยสัญชาติไทยแล้ว ผลผลิตที่นำมาวางขายจะต้องเป็นผลผลิตที่ได้มาจากบ้านของตนเอง ไม่ใช่ไปรับมาจากตลาดและนำมาวางขาย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา จุดเริ่มต้นการทำเกษตรพอเพียงของชุมชนในเขตเมืองและชนบท ทราบถึงความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรพอเพียงในเขตเมืองและชนบท ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเกษตรแบบพอเพียง ซึ่งในส่วนภาครัฐได้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบเชิงเกษตร ตลอดจนได้แนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับครอบคลุมในเขตเมืองต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัย และพัฒนา ที่ได้ให้การสนับสนุนทุน งบประมาณในการทำวิจัยนี้ ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ. (2559, ธันวาคม 13).

เศรษฐกิจพอเพียง : กับความมั่นคงทางอาหาร. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2561, จาก http://www.rdpb-journal.in.th/2016/12/13/eeco_1-58/

คมชัดลึกออนไลน์. (2561, กรกฎาคม 2). เวทีเสวนาเชิงปฏิบัติการ TSDF –TRF SUSTAINABILITY FORUM 1/2018 พื้นที่ชนบทไทย โอกาสและความท้าทายของนักวิจัยรุ่นใหม่. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.komchadluek.net/recommended/economic/231322>

จุฑามาศ มีชัย. การพัฒนาพื้นที่เกษตรปลูกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศึกษากรณี : พื้นที่เกษตร ตำบลตะพง
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3. 427. สืบค้น
31 กรกฎาคม 2561, จาก [https://www.tci-](https://www.tci-thaijo.org/index.php/polscilaw_journal/article/view/48724/40483)
[thaijo.org/index.php/polscilaw_journal/article/view/48724/40483](https://www.tci-thaijo.org/index.php/polscilaw_journal/article/view/48724/40483)

ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์. (2559). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านจำรุง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. วารสาร สมาคมนักวิจัย. ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-
สิงหาคม 2560). 154-164. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2561, จาก
http://www.ar.or.th/ImageData/Magazine/10046/DL_10337.pdf?t=63667433184065907

7

พิมพ์ หิรัญกิตติ และคณะ. (2557). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารสุทธิ
ปริทัศน์. ปีที่ 28 ฉบับที่ 88 (ตุลาคม - ธันวาคม 2557). 362 สืบค้น 31 กรกฎาคม 2561, จาก
<http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-read-33-276>

(เพิ่มเติม) จอ. ยุทธวิทย์. (2557). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารสุทธิ
ปริทัศน์. ปีที่ 28 ฉบับที่ 88 (ตุลาคม - ธันวาคม 2557). 362 สืบค้น 31 กรกฎาคม 2561, จาก
<http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-read-33-276>